

TARKASTUSLAUTAKUNNAN ARVIOINTIKERTOMUS VUODELTA 2022

Uudenmaan liitto

Uudenmaan maakuntavaltuustolle

TARKASTUSLAUTAKUNNAN ARVIOINTIKERTOMUS VUODELTA 2022

Lautakunnan kokoonpano

Maakuntavaltuuston toimikaudeksi 2021–2025 valitsemaan tarkastuslautakuntaan ovat kuuluneet:

Jäsen

Anitta Orpana, puheenjohtaja
Kim Savolainen, varapuheenjohtaja
Päivi Meros, jäsen
Pekka Pirkkala, jäsen

Varajäsen

Petteri Kilpinen
Tanja Huittinen
Allan Halme
Petra Urasto

Lautakunnan yhteyshenkilö Uudenmaan liitossa on ollut va. hallintojohtaja Inka Tikkanen.

Maakuntavaltuusto valitsi 25.5.2021 tilintarkastusyhteisöksi tilikausille 2021-2025 KPMG Oy Ab:n vastuunalaisena tilintarkastajana JHT, KHT Mikko Luoma, joka toimii myös tarkastuslautakunnan sihteerinä.

Tehtävät ja toimivaltuudet

Maakuntavaltuusto asettaa tarkastuslautakunnan toimikauttaan vastaavien vuosien hallinnon ja talouden tarkastuksen järjestämistä varten.

Tarkastuslautakunnan tehtävistä on säädetty kuntalain 14 luvussa ja Uudenmaan liiton tarkastussäännössä.

Kuntalain 121 ja 125 § mukaan tarkastuslautakunnan on:

- valmisteltava valtuustolle valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat,
- arvioitava, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla,
- arvioitava talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää
- huolehdittava kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta,

- valvottava kuntalain 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoitusvelvollisuuden noudattamista ja saatettava ilmoitukset valtuustolle tiedoksi,
- valmisteltava kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi,
- valmisteltava tilintarkastuskertomuksen käsittely valtuustolle sekä
- hankittava asianomaisen selvitys ja kunnanhallituksen lausunto tilintarkastuskertomuksessa tehdystä muistutuksesta.

Kuntalain 121 § mukaan tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä. Lautakunta voi antaa valtuustolle muitakin tarpeellisenä pitämiään selvityksiä arvioinnin tuloksista.

Maakuntahallitus antaa valtuustolle lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta.

Uudenmaan liiton hallintosäännössä on kuntalain mukaisten tehtävien lisäksi sisällytetty lautakunnan tehtäviin seuraavat:

- 1) seurattava tilintarkastajan tarkastussuunnitelman toteutumista sekä muutoinkin seurattava tilintarkastajan tehtävien suorittamista ja tehtävä tarpeen mukaan esityksiä tilintarkastuksen kehittämiseksi;
- 2) huolehdittava, että tilintarkastusta varten on tarpeelliset voimavarat, jotka mahdollistavat tilintarkastuksen suorittamisen julkishallinnon hyvän tilitarkastustavan edellyttämässä laajuudessa; sekä
- 3) tehtävä aloitteita ja esityksiä tarkastuslautakunnan, tilintarkastajan ja sisäisen tarkastuksen tehtävien yhteensovittamisesta mahdollisimman tarkoituksenmukaisella tavalla.

Vuoden 2022 toiminnan arvioinnin työohjelma

Vuoden 2022 toiminnan arvioinnin työohjelman lähtökohtana on maakuntavaltuuston hyväksymä vuoden 2022 talousarvio ja toiminta- ja taloussuunnitelma 2022-2024.

Arviointimenetelmät

Tarkastuslautakunta piti vuoden 2022 toiminnan arviointia varten 4 kokousta.

Lautakunta sai liiton johdon selonteot ja ajankohtaiskatsaukset Uudenmaan liiton toiminnasta ja taloudesta sekä tavoitteiden toteutumisesta.

Lautakunta sai maakuntajohtajan ja hallintojohtajan selonteon vuoden 2022 toimintakertomuksesta ja tilinpäätöksestä.

Tarkastuslautakunnan jäsenillä on ollut mahdollisuus perehtyä liiton toimintaan ja kehittämiseen maakuntavaltuuston kokouksissa.

Tilintarkastusyhteisö esitteli lautakunnalle tilintarkastusohjelman joulukuussa. Tilintarkastaja antoi tilintarkastuskertomuksen 9.6.2023.

Arviointi on suoritettu ensisijaisesti ”Uudenmaan liiton toimintakertomus ja tilinpäätös 2022” -asiakirjasta ilmenevien tietojen perusteella sekä saatujen selostusten ja katsausten pohjalta. Liiton toimintaa on lisäksi arvioitu tavoitteiden toteutumiseen liittyvän raportoinnin avulla.

Uudenmaan liiton visio, missio ja tavoitteet 2022

Uudenmaan liiton strategia määrittelee suunnan liiton johtamisen ja työn kehittämislle strategiakaudella, joka on kymmenen vuotta vuoteen 2029. Strategian päivitystarpeita tarkastellaan valtuustokausittain maakuntavaltuuston ensimmäisenä toimintavuonna.

Mission, vision ja strategisten tavoitteiden laadinnassa on korostettu omistajakuntien ja muiden sidosryhmien tahtoa, jossa Uudenmaan liiton toivotaan keskittyvän ydintoiimiin. Näitä ovat maakuntakaavoitus, edunvalvonta, alueellisen yhteistyön kokoaminen sekä tiedon hankinta ja välitys.

Tavoitteiden saavuttaminen edellyttää tiivistä vuorovaikutusta jäsenkuntien ja sidosryhmien kanssa sekä henkilöstön, viestinnän, työvälineiden ja työskentelytapojen kehittämistä.

Liiton visio, missio ja strategiset tavoitteet hyväksytään koko valtuustokaudeksi. Kaudeksi 2021-2024 valittava maakuntavaltuusto asettaa pitkän aikavälin strategisten tavoitteiden mittarit. Strategiasta ja strategisista tavoitteista johdetut vuosittaiset tavoitteet on jaettu tehtävittäin valtuustoon nähden sitoviksi toiminnallisiksi tavoitteiksi.

Strategiset painopisteet:

- Lisääarvoa kunnille ja yhteistyökumppaneille (asiakaskokemus)
- Merkityksellistä ja kestävä työtä (vaikuttavuus)
- Uudistuva ja innostuva työyhteisö (henkilöstökokemus)
- Oppiva ja suoritustaan jatkuvasti parantava organisaatio (tehokkuus)

Strategiset tavoitteet:

- 1 Keskeisin toimija Uudenmaan kehittämisessä ja edunvalvonnassa
- 2 Osuvaa ja oikea-aikaista työtä maakunnan kehittämiseksi
- 3 Merkittävä rooli Uudenmaan kansainvälisyyden lisääntymisessä
- 4 Johtamisen ja työnteon tavat tukevat innovatiivisuutta, moniammatillisuutta ja vastuunottoa
- 5 Liiton asiantuntijuutta hyödynnetään laajasti eri verkostoissa

Tavoitteiden toteutuminen

Uudenmaan liiton missiosta, visiosta ja strategisista tavoitteista johdetut toiminnalliset tavoitteet sekä niiden arviointi on esitetty liitteessä. Liiton omaan arviointiin perustuva tavoitteiden toteutumisen raportointi sisältyy ”Uudenmaan liiton toimintakertomus ja tilinpäätös 2022” -asiakirjaan.

Maakuntavaltuustoon nähden sitovana talouden tavoitteena on, että tulosryhmässä Varsinainen toiminta tilikauden alijäämä on enintään talousarviossa esitetyn mukainen ja että tulosryhmän Projektit talous on tasapainoinen.

Projektit-tulosryhmässä toimintatuottojen ja -menojen toteuma oli 107,1% ja tulos 0 euroa.

Uudenmaan liiton varsinaisen toiminnan talous toteutui arvioitua paremmin. Tilikauden alijäämäksi muodostui -188 912,79 euroa.

Henkilöstö

Henkilöstökertomuksen perusteella koronaviruksesta johtuvan poikkeustilanteen jälkeen liiton henkilöstö on palannut osittain lähityöhön. Moniammatillisessa pienryhmässä työstettyyn hybridityöskentelyn malliin siirryttiin toukokuun alusta alkaen. Toimintamallin peruslinjaus on, että henkilöstö voi työskennellä noin puolet työajasta etänä. Osaamisen kehittämisessä painottuvat mm. digitaitojen kehittäminen, valmentava johtaminen ja yhteistyön johtamisen kehittäminen.

Henkilöstön työhyvinvointia ja yhteisöllisyyttä lisättiin mm. Break Pro -taukoliikunnan avulla, kaupunkipyörillä sekä lounas- ja virike-eduilla.

Tietoa hyvinvoinnin kehittämisen tarpeista kerättiin pulssikyselyn avulla kaksi kertaa vuoden aikana, toukokuussa ja marraskuussa. Pulssikyselyn tulosten mukaan henkilöstön työfiilis on hyvällä tasolla, joskin suuri työmäärä oli marraskuun kyselyssä koettu hieman työfiilistä laskevaksi tekijäksi. Myös tyytyväisyys paikasta riippumattoman työn toimintamalliin oli toisessa pulssikyselyssä hiukan ensimmäistä kyselyä alhaisempaa.

Moniammatillisten tiimien organisoitumisen ja toiminnan tueksi on tehty ja lanseerattu moniammatillisen tiimityön askelemerkit -työkirja. Työkirja sisältää 13 tehtävää tai toimintamallia. Sitä on pilotoitu neljässä eri tiimissä.

Henkilöstölle tehtiin moniäänisyyskysely. Tulosten pohjalta suunniteltiin kuusi moniäänisyyttä parantavaa toimenpidettä; digitaalinen palauteboksi, Speed Dating -iltapäivä, anonyymi rekrytointi, moniäänisyyskoulutus, mentimeter-kysely ennen johtoryhmän infotuntia ja kiertävä puheenjohtajuus kokouksissa. Näistä toimeenpantiin kaksi, palauteboksi ja Speed Dating -iltapäivä.

Selvitys liiton markkinoinnista, viestinnästä, edunvalvonnasta ja edustamisesta sekä näitä koskevista hankinnoista

Maakuntahallituksen tilaamassa selvityksessä tuotiin esille erittäin merkittävänä havaintona edunvalvontaan liittyvien yhteistyökumppaneiden valinta, sidosryhmätalaisuuksien järjestäminen ja kynnysarvon ylittävä suora hankinta.

Merkittävinä havaintoina selvityksessä tuotiin esille suoramankinnat kynnysarvon alittavissa hankinnoissa, ostojen perusteleminen, hankintasopimusten laatiminen, luottokortin käyttö ja siihen liittyvä ohjeistus.

Selvitys kattoi vuodet 2017-2022.

Tarkastuslautakunta sai selvityksen ensimmäisen version käyttöönsä 25.5.2023. Lopullinen versio selvityksestä (päiväty 30.5.2023) toimitettiin tarkastuslautakunnalle 31.5.2023 tarkastuslautakunnan.

Maakuntahallitus käsitteli selvitystä 5.6.2023 kokouksessaan ja päätti toimenpiteistä selvityksen pohjalta 8.6.2023 kokouksessaan.

Maakuntahallitus päätti:

1. merkitä erillisselvityksen liiton markkinoinnista, viestinnästä, edunvalvonnasta ja edustamisesta sekä näitä koskevista hankinnoista tiedoksi,
2. todeta, että maakuntahallitus on kuullut KPMG-selvityksen vastuuhenkilön Harri Leppiniemen vastauksen jäsenten esittämiin kysymyksiin ja käynyt keskustelun tarvittavista jatkotoimista,
3. todeta, että selvityksestä puuttuu esteellisyyden arviointi sekä hankintojen tarkoituksenmukaisuuden arviointi, mitkä kuitenkin olisi hallituksessa käydyn keskustelun perusteella ollut syytä tehdä,
4. todeta, että selvitys on ollut hyödyllinen monella tavalla ja on osoittanut hallitukselle ja liiton toimistolle

liiton johtamisessa on eräiltä osin toimittu harkitsemattomasti ja huolimattomasti, eikä hankintalakia ja liiton ohjeita ole kaikissa tapauksissa noudatettu. Täten hallitus johtopäätöksensä edellyttää toiminnan tervehdyttämistä sekä maakuntajohtajalta ja kaikilta johtotason henkilöiltä eettisesti korkeatasoisia johtamiskäytäntöjä siten, että kaikki luottamus liiton toimintaan palautuu,

kynnysarvon ylittäviä asiantuntijapalveluita on KPMG:n selvityksen mukaan ostettu suoramankintana hankintalain vastaisesti tai ilman hankintalain mukaisia perusteluja sekä kynnysarvon alittavien hankintojen osalta on rikottu eräiltä osin maakuntajohtajan toimintatapaohjeistusta, ja sidosryhmäyhteistyöhön liittyvien ostojen perusteluissa ei ole kaikilta osin noudatettu organisaation sisäisen valvonnan periaatteita,

hallintoon ja varainkäyttöön kohdistuvien prosessien kirjallisia ohjeita on syytä kehittää ja tuoda ne hallitukselle tiedoksi ja päätöksenteon tehtäväjaon mukaisilta osin päätettäväksi, jotta voidaan varmistaa hankintojen läpinäkyvyys ja sisäisen valvonnan toimivuus,

hallitukselle tulee valmistella valtuustokausittain ja eräiltä osin vuosittain tilannekatsaukset ja raamisuunnitelmat sidosryhmäyhteistyön tavoitteista ja muodoista, viestinnästä ja edunvalvonnasta. Täten hallitus voi keskittyä sille kuuluvaan strategiseen johtamiseen, valtuuston määrittelemien tavoitteiden saavuttamiseksi tarvittavaan vaikuttamiseen ja riskien hallintaan,

KPMG:n selvityksessä toiminnassa vuosina 2017-2022 on tullut esille epäily kilpailuttamatta jääneistä sekä jäävinä tehdyistä hankinnoista. Asian selvittämiseksi hallitus päättää tehdä poliisille esitutkintapyynnön maakuntajohtajan osuutta koskien.

Liitossa on käynnistetty uuden maakuntajohtajan valintaprosessi, jonka aikataulua nopeutetaan niin paljon kuin mahdollista. Tästä hallitus tekee päätöksiä 12.6. ja 19.6.2023.,

Edellyttää, että korjaustoimet toteutetaan siten, että kaikki vastuujohtajat toteuttavat selostusosassa kuvatut toimenpiteet. Hallitus käsittelee tarvittavia prosessien kehitystoimia ja ohjeita liitossa tehtävän valmistelun perusteella vaiheittain syyskauden 2023 kuluessa, jotta nämä voidaan kokonaisuutena vahvistaa ja saada kattavasti käyttöön uuden maakuntajohtajan johdolla,

todeta, että liiton viestinnän periaatteet on hyväksytty maakuntahallituksessa 2.2.2015. Selvityksen mukaan viestinnän periaatteita on viimeksi päivitetty joulukuussa 2022. Näitä ei kuitenkaan ole tuotu hallituksen käsiteltäväksi, vaikka liiton hallintosääntö määrittelee, että maakuntahallitus johtaa kuntayhtymän viestintää ja tiedottamista sekä hyväksyy viestinnän ja tiedottamisen periaatteet. Periaatteet tulee valmistella hallituksen käsiteltäväksi 2023 siten, että mm. viestinnän, markkinoinnin ja edunvalvonnan pääkohderyhmien ja kanavien tarkempi suunnittelu ja määrittely tapahtuu hallituksen linjausten perusteella.

Tarkastuslautakunta yhtyy maakuntahallituksen näkemyksiin, mutta toteaa, että hallituksen valvontavastuun toteuttamisessa on parannettavaa.

Tarkastuslautakunnalle on jäänyt selvityksen käsittelyaikataulun myötä erittäin vähän aikaa perehtyä selvitykseen ja hankkia selvitykseen liittyen mahdollisia lisätietoja. Lisäksi tarkastuslautakunnan on tullut tehdä arviointikertomuksensa ja vastuuvapausarvionsa erittäin lyhyessä ajassa.

Tarkastuslautakunta toteaa, että myös tilintarkastajalla on ollut käytettävissään vastaava vähäinen aika.

Tarkastuslautakunta toteaa saamiensa tietojen pohjalta, että asiakokonaisuudella on ollut merkittävä vaikutus Uudenmaan liiton henkilöstön työhyvinvointiin sekä liiton julkisuuskuvaan.

Maakuntahallituksen käynnistettyä poliisin tekemän esiselvityksen maakuntajohtaja Ossi Savolaisen osuutta koskien, Uudenmaan liiton tarkastuslautakunta ei voi esittää maakuntavaltuustolle vastuuvapauden myöntämistä maakuntajohtaja Ossi Savolaiselle miltään osin. Tarkastuslautakunta esittää kuitenkin vastuuvapauden myöntämistä muille tilivelvollisille ja tilinpäätöksen hyväksymistä vuodelta 2022.

Kokonaisarvio

Uudenmaan liiton toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen, tilintarkastuskertomuksen, muiden raporttien sekä kuultujen selonteokojen ja katsauksien perusteella voidaan todeta, että maakuntavaltuuston asettamat toiminnalliset ovat toteutuneet osittain ja että taloudelliset tavoitteet ovat toteutuneet.

Tarkastuslautakunta päätti 9.6.2023

- saattaa tilintarkastuskertomuksen maakuntavaltuustolle tiedoksi.
- esittää maakuntavaltuustolle vuoden 2022 tilinpäätöksen hyväksymistä.
- esittää esitutkintaprosessin ollessa kesken, että tarkastuslautakunta ei esitä vastuuvapauden myöntämistä maakuntajohtaja Ossi Savolaiselle miltään osin. Tarkastuslautakunta esittää vastuuvapauden myöntämistä muille tilivelvollisille tarkastusvuodelta 2022.
- esittää vastuuvapauden myöntämistä muille tilivelvollisille tarkastusvuodelta 2022.

Helsingissä 9.6.2023

Anitta Orpana
puheenjohtaja

Kim Savolainen

Päivi Meros

Pekka Pirkkala

**Liite 1:
Uudenmaan liiton toiminnallisten tavoitteiden toteutumisen arviointi vuodelta
2022**

Toiminnallinen tavoite	Tarkastuslautakunnan arvio
<p>1. Kehitämme kuntien ja muiden kumppaniemme yhteistyön tuloksellisuutta Uudenmaan kehittämisen kärjissä</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kolmea kärkitavoitetta suoraan palvelevan vuorovaikutuksen selvittäminen. - Kehitetään liiton yhteistyötilaisuuksien tapahtumahallintaa. - Parhaiden fasilitointikäytäntöjen selkeyttäminen. - Työkalujen käyttöönoton edistäminen. 	Tavoite on toteutunut.
<p>2. Aktivoidaan yhteistyössä kuntien kanssa Uudenmaan edunvalvontaa ajankohtaisissa, sekä pitkäjänteisempää vaikuttamista koskevissa teemoissa</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kirkastettu Uudenmaan liiton toimiston ja luottamuselinten työnjakoa ja roolitusta edunvalvonnassa. - Kirkastettu liiton edunvalvonnan ulkoinen roolikartta ja osana sitä muun muassa uudistettu ja aktivoitu kuntajohtajien sihteeristön toiminta. - Koottu maakunnan yhteiset edunvalvontatavoitteet ja toteutettu siihen liittyvän vaikuttamistyön organisointi ja toteutus. 	Tavoite on toteutunut.
<p>3. Vahvistamme työn moniammatillisuutta</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ketterien, moniammatillisten tiimien organisoitumisen tuki ja osaamisen varmistaminen. - Moniäänisyyden sanoittaminen, määrittäminen ja tavoitetilan hahmottaminen. 	Tavoite on toteutunut osittain.

Toiminnallinen tavoite	Tarkastuslautakunnan arvio
<p>4. Organisoidaan työ entistä selvemmin Uudenmaan kehittämisen kärkien pohjalta</p> <ul style="list-style-type: none">- Ilmastotiekartan sisäisen organisoinnin mallin skaalaus isompaan mittakaavaan ja uusiin aiheisiin.- Tiedonvaihdon lisääminen vastuualueiden kesken työn organisoinnin tueksi.- Luodaan malli strategisten kärkien mukaiseen projektien valintaprosessiin.	Tavoite on toteutunut osittain.

Liite 2: Uudenmaan liitto - Selvitys markkinoinnista, viestinnästä, edunvalvonnasta ja edustamisesta sekä näitä koskevista hankinnoista. Tarkastusraportti 30.5.2023. KPMG Oy Ab.